

Spolufinancované Európskou úniou a zo štátneho rozpočtu prostredníctvom MŽP SR

- Autori:
- Stanislav Hejduk,
- Helena Chytrá,
- Vilém Jurek,
- Ester Ekrťová,
- Dobromil Galvánec,
- Tomáš Vymyslický,
- Pavol Littera,
- Radek Štencľ,
- Ján Jenčo
- Editor: Viktória Ďuricová, Stanislav Hejduk
- Recenzent: Monika Janišová

Kontext a ciele

- Publikované manažmentové modely nepokrývali technické detaily mechanizácie a postupov.
- Katalóg vznikol v rámci projektu LIFE-IP NATURA 2000 SVK ako priama odpoveď na potrebu šandardizácie
- Podpora biodiverzity, ekosystémových služieb, cieľov NRR, implementácia PAF.

Metodiky

Standarby péče o prírodu a krajinu

Standarby péče o prírodu a krajinu jsou doporučením stanovujícím parametry výstupů a technický popis postupů jednotlivých činností běžně realizovaných v oblasti péče o přírodu a krajinu včetně vlastností použitých materiálů, výměrů a definice pojmů. Slouží jako podklad pro zadávání, kontrolu, přebírání prací financovaných z dotačních programů. Standarty po odborné opoventuře vydává AOPK ČR, která je zpmozává ve spolupráci s akademickými pracovníky a dalšími odbornými autoritami v příslušných oborech.

KATALÓG MANAŽMENTOVÝCH OPATRENÍ PRE NELESNÉ BIOTOPY

1 Kosenie nelesných biotopov

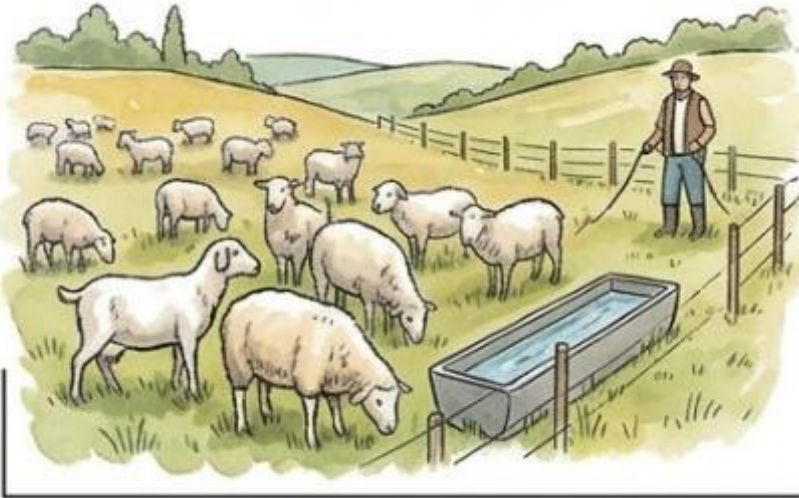
2 Odstránenie nežiadúcich drevín a mulčovanie nelesných biotopov

3 Obnova dlhodobo neobhospodarovaných nelesných biotopov

4 Pásenie na nelesných biotopoch

5 Disturbančný manažment na nelesných biotopoch
Ručné strhávanie trávnej mačiny

6 Vytváranie a obnova mokradí

Obsah kapitol

- Úvod do problematiky
- Technologické postupy a použitá technika
- Metódy, postupy, zásady realizácie
- Špecifické prípady
- Príklady z praxe
- Veľa, veľa fotografií/obrázkov
- Schémy
- Zoznamy biotopov a rastlín eu. v., pre ktoré sú dané opatrenia vhodné

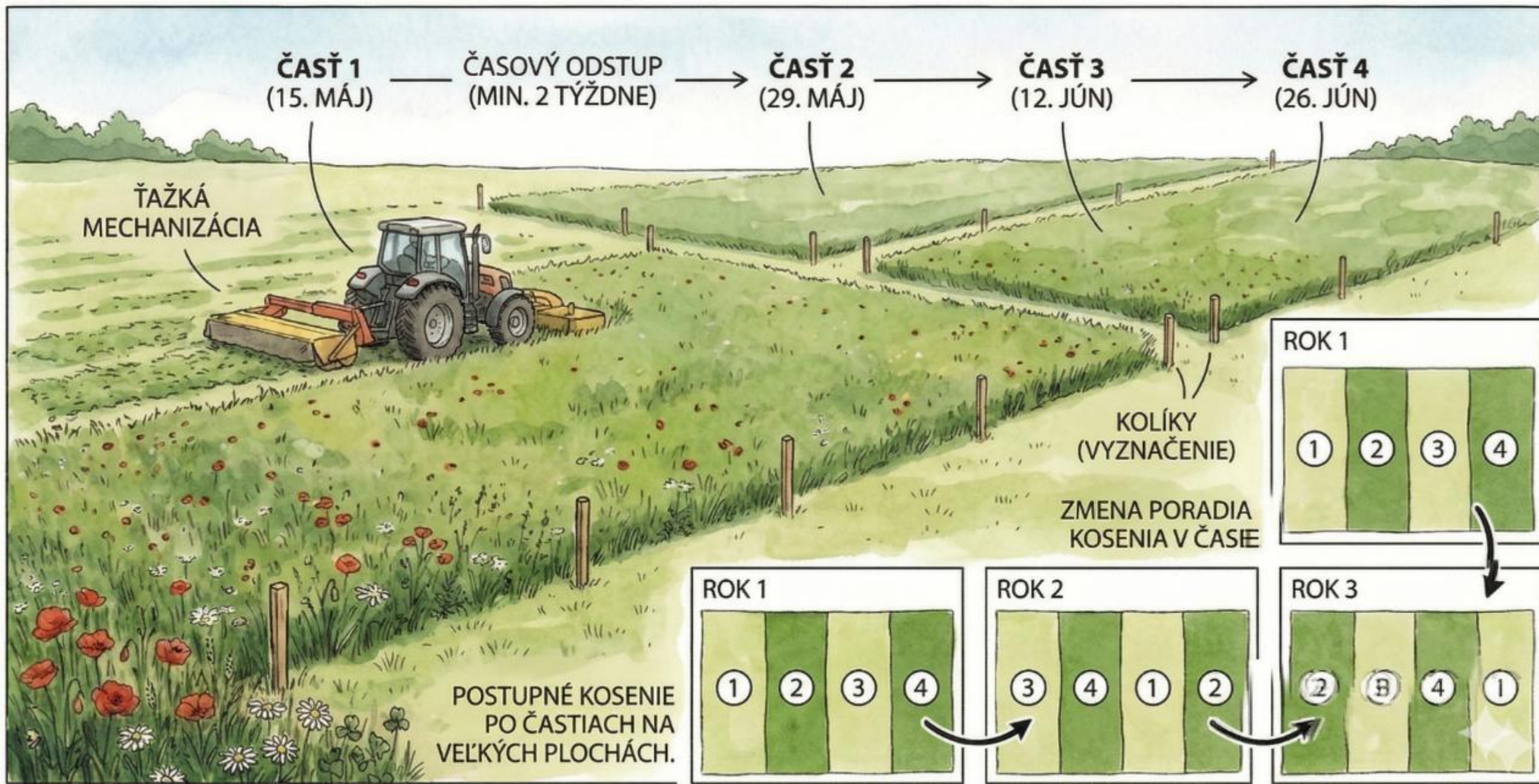

1. Kosenie

- Technologické postupy: Katalóg MO rieši reálne terénne problémy – od výberu správnej mechanizácie (napr. rozdiel medzi lištovou a diskovou kosačkou vzhľadom na mortalitu hmyzu), cez výšku kosenia, až po limity transportu biomasy na podmáčaných lúčach.

FÁZOVÉ KOSENIE – SCHÉMA

ZBER TRÁVNEJ HMOTY – SCHÉMA

1. RUČNÝ ZBER (NEMOŽNOSŤ MECHANIZÁCIE)

SVAHOVITÉ,
KAMENISTÉ
PLOCHY

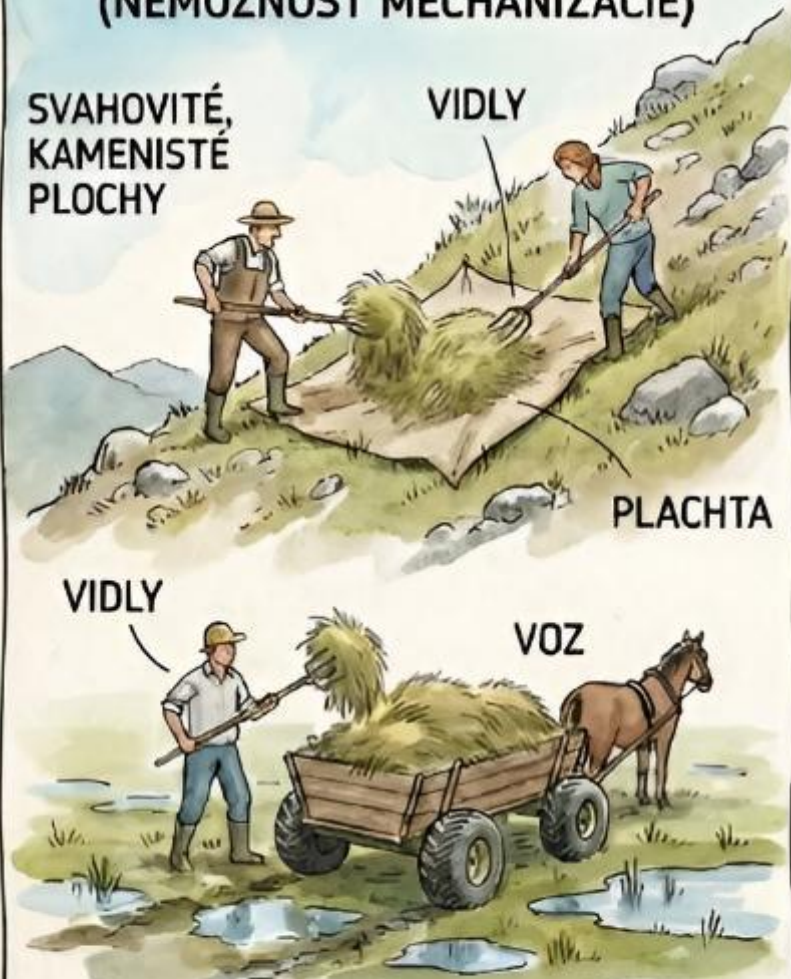
VIDLY

PLACHTA

VIDLY

VOZ

PODMÁČANÉ PLOCHY, NÍZKA ÚNOSNOSŤ

2. MECHANIZOVANÝ ZBER (OSTATNÉ PLOCHY)

ZBERACÍ VOZ

TRAKTOR
S LISOM

3. SŤAHOVANIE/ODVOZ (VLHKÉ LÚKY)

SPEVNENÁ
KOMUNIKÁCIA

NAJKRATŠIA
TRASA NA
CESTU

MINIMALIZÁCIA
POŠKODENIA MAČINY
A ZHUTNENIA PŮDY

KOMBINÁCIA KOSENIA A PASENIA – SCHÉMA

1. ALTERNATÍVA V ROKOCH BEZ KOSENIA

ROK 1
(PASENIE)

ROK 2
(KOSENIE)

ROK 3
(PASENIE)

2. PASENIE PO KOSENÍ (NA JESĚI)

JAR/LETO
(KOSENIE)

JESEŇ
(PASTVA)

3. JARNÉ A JESENNÉ PASENIE (S KOSENÍM)

SKORÁ JAR
(PASTVA)

NESKORÁ JAR/LETO
(ONESKORENÉ KOSENIE)

JESEŇ
(PASTVA)

JARNÉ PASENIE (DETAIL – PODPORA BIODIVERZITY)

5°C

TRÁVY
(RÝCHLY RAST)

BYLINY
(POMALŠÍ RAST)

9°C

OSLABENIE KONKURIENCIE TRÁV

PRIATELSKÉ K ŽIVOČÍCHOM
(HNIEZDENIE, HMYZ)

JESENNÉ PASENIE (DETAIL – REGENERÁCIA)

ZAČIATOK PASTY: JEDNOKOSNÉ LÚKY (POLOVICA AUGUSTA)
DVOJ- A VIACKOSNÉ LÚKY (SEPTEMBER)

STARINA
(ODUMRETÁ BIOMASA)

ZMENŠENIE VRSTVY STARINY, PODPORA REGENERÁCIE

2. Odstránenie nežiadúcich drevín a mulčovanie

- Ošetrovanie proti výmladnosti
- Postupy likvidácie v jednotlivých biotopoch

3. Obnova dlhodobu neobhospodarovaných nelesných biotopov

- Definície technických a technologických postupov
 - Odstránenie *Pinus mugo*
 - Odstraňovanie *Vaccinium myrtillus*
 - Sanačné mulčovanie
 - Odstraňovanie machu a stariny
 - Použitie herbicídov
 - Obnovná pastva
 - Použitie poloparazitických rastlín na potlačenie nežiaducich bylinných druhov (expanzívne, invázne, dominantné)
 - Obohatenie druhovej skladby

Obr. 2 *Melampyrum arvense* v poraste mokradňovej lúky s invadujúcimi *Solidago gigantea* a *Symphyotrichum novi-belgii* agg. (foto Helena Chytrá).

5. Disturbančný manažment na nelesných biotopoch

- Všeobecné zásady pri disturbančnom manažmente
- Metódy disturbancií
 - Narušovanie a strhávanie trávnej mačiny
 - Plachtovanie
 - Riadený zošľap
 - Prejazdy vojenskej techniky
 - Úhorovanie
 - Riadené vypaľovanie

Obr. 3. Mierne narušenie mačiny možno vykonať aj kefovým nástavcom na krovinorez, ktorý sa bežne používa na odstraňovanie buriny z dlažby.

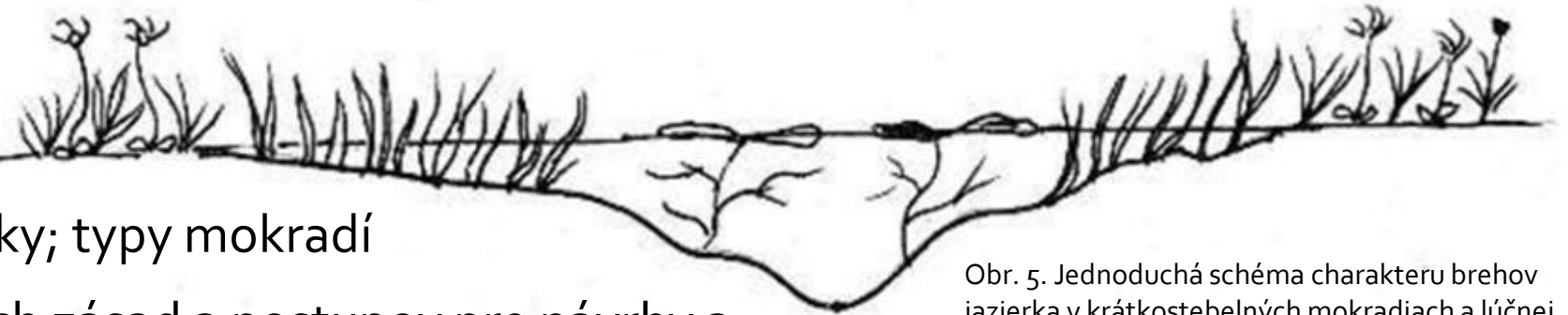

Obr. 4 Udržiavanie sekundárnych piesčín pomocou motokrosu (Pieskovňa Hrušovany u Brna, foto Vilém Jurek).

6. Vytváranie a obnova mokradí

- Autor: Ester Ekrťová
- Úvod do problematiky; typy mokradí
- Metodika technických zásad a postupov pre návrhy a budovanie mokradí (výber lokality, veľkosť, tvar, členitosť brehu a dna, ..., uloženie zeminy z výkopu termíny realizácie
- Obnova mokradí
- Údržba mokradí
- Obnova vodného režimu rašelinísk
- Príklady dobrej praxe

Obr. 5. Jednoduchá schéma charakteru brehov jazierka v krátkostebelných mokradiach a lúčnej vegetácii (© E. Ekrťová).

Obr. 6 Ukážka obnoveného jazierka strhnutím vegetácie za účelom obnovy populácie druhu *Potamogeton alpinus*. Cenný strhnutý materiál bol použitý na obnovu v degradovanej časti – a to umiestnením na strhnutú mačinu vo vytvorenej plytkej zamokrenej depresii (foto Ester Ekrťová).

Príklad dobrej praxe - obnova rašeliniska

Obr. 7 Dvojica fotografií dokladá stav degradovanej časti územia pred vykonaním revitalizácie (foto Vojtěch Kodet, 2010–2012).

Obr. 8 Pohľad na plochu bezprostredne po dokončení revitalizácie. Šípkami je označené pôvodné vedenie odvodňovacích priekop. V rámci revitalizácie boli vytvorené kaskády malých jazierok a zavodnených depresí (foto Filip Lysák).

Obr. 9 Pohľad na revitalizovanú časť Chvojnovského rašeliniska mimo PR na ploche už nefunkčných odvodňovacích drenáží, kde boli vytvorené plytké jazierka (foto Ester Ekrťová).

Katalóg manažmentových opatrení pre nelesné biotopy európskeho významu

Katalóg je určený pre všetkých, ktorí sa podieľajú na plánovaní a realizácii praktickej starostlivosti o nelesné biotopy, od vlastníkov a užívateľov pozemkov cez správy národných parkov a chránených krajinných oblastí, ale aj poľnohospodárske a iné relevantné subjekty.

Iné katalógy a príručky podporujúce realizáciu aktivít v projektových územiach:

[Manažment invázných druhov](#)

[Metodická príručka postupov pre revitalizácie vodných tokov](#)

[Príroda blízke hospodárenie, predpoklad zachovania ekologickej stability lesov](#)

[Príroda blízke hospodárenie na príklade lesov Smolnickej osady a Veľkého Folkmaru](#)

[Príručka pre prírodu blízke obhospodarovanie lesa v územiach Natura 2000](#)

[Možnosti podpory hlucháňa hôrneho cez vybrané lesohospodárske opatrenia](#)

- Bol by záujem o skrátenú a tlačенú verziu Katalógu MO so schémami technických postupov vybraných opatrení?

METÓDY, SPÔSOBY ALEBO SYSTÉMY PASENIA – SCHÉMA

